

מקורת לשיעור ערב פורים תש"פ – ארבע קושיות לפורים

1. **מגילה יד,א:** ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות התנבאו לישראל ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה [תוספת קריאה בציבור על דברי התורה], חוץ ממקרא מגילה ביום הפורים. מאי דרוש: אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה: ומה מעבדות לחירות אמרינן שירה [ביציאת מצרים], ממיתה לחיים לא כל שכן [שנתחייב לומר שירה בקריאת המגילה]!?

אם ככה, נאמר הלל? א. לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ [ונס פורים התרחש בחוץ לארץ]. יציאת מצרים שהיא נס בחוצה לארץ היכי אמרינן שירה? אלא כדתניא לפני שנכנסו ישראל לארץ הוכשרו כל ארצות לומר שירה, משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה [ופורים היה בחוץ לארץ לאחר שנכנסו לארץ]. ב. רב נחמן אמר: קריאת המגילה היא ההלל. ג. רבא אמר בשלמא ביציאת מצרים נאמר 'הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה' [כי השחרור היה מוחלט], אבל כאן עדיין עבדי אחשוורוש אגן [הם נשאו בגלות תחת מלכות אחשוורוש וההצלה הייתה חלקית בלבד].

חידושי אגדות מהרש"א עירובין י,ב: לפי שכשנכנסו לארץ ישראל נתקדשה והקב"ה נקרא אלוקיה, ארץ אשר ה' אלוקיה דורש אותה תמיד' והנס שם **על ידו ולא על פי שליח** וראוי לומר עליו הלל.

2. **אסתר ד,א:** ויקרע מרדכי את בגדיו וילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר ויזעק ויעקב גדלה ומרה. **אבן עזרא הקדמה למגילת אסתר:** אין במגילה הזאת זכר השם, והיא מספרי הקודש. ורבים השיבו כי [שם ה' רמוז במילים 'רווח והצלה יעמוד ליהודים] ממקום אחר'. וזה איננו נכון כי לא נקרא השם 'מקום' בכל ספרי הקודש ... [ורק] קדמונינו ז"ל קראוהו 'מקום' בעבור שכל מקום מלא כבודו ... והנכון בעיניי שזאת המגילה חיברה מרדכי ... והעתיקה הפרסיים וכתבה בדברי הימים של מלכיהם והם היו עובדי עבודה זרה, והיו כותבין תחת השם הנכבד והנורא שם תועבתם כאשר עשו הכותים, שכתבו תחת 'בראשית ברא אלוקים' – 'ברא אשימא' ולכן כבוד השם שלא יזכרו מרדכי במגילה.

אסתר רבה ז,ז: בניה של רחל ניסן שווה וגדולתן שווה, ניסן שווה דכתיב 'ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה', וכאן כתיב 'ויהי כאמרם אליו יום יום ולא שמע אליהם'. גדולתן שווה דכתיב 'ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו וייתן אותה על יד יוסף' וכאן כתיב 'ויסר המלך את טבעתו אשר העביר מהמן ויתנה למרדכי'. אצל יוסף כתיב 'וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו ויקראו לפניו אברך' וכאן כתיב 'ונתון הלבוש והסוס וקראו לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו'.

3. **רמ"א תרצו,ח:** מה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים, וגבר לובש שמלת אישה, אין איסור בדבר מאחר שאין מכוונים אלא לשמחה בעלמא. **ספר לב העברי /עמוד ד:** שמעתי שהרמ"א ז"ל מת בן ל"ג שנים, ביום ל"ג בעומר, בשנת של"ג וכתב ל"ג ספרים, והמספיד סיפר עליו ל"ב שבחים והיה מצטער למצוא עוד שבח להשלים מנין ל"ג, עד שבא זקן אחד ואמר שמנהג רמ"א ז"ל היה להתחפש בפורים בבגדי עני, ובכל בית שואל מים לרחוץ ידיו לאמור כי עוד לא התפלל ערבית, למען יזכרו בני הבית להתפלל ערבית ולא ישכחו מפני טרדתם בסעודת פורים.

4. **ליקוטי שיחות לא/174:** נס פורים היה באופן מיוחד ושונה מנס ההצלה בימי חנוכה ועל אחת כמה וכמה מנס ההצלה ביציאת מצרים: ההצלה דימי חנוכה הייתה על ידי ניסים גלויים שלמעלה מהטבע (מסרת גיבורים ביד חלשים וכו'), משא"כ ההצלה דפורים באה על ידי נס המלוּבש בטבע (שלא היה דבר נראה לעין שהוא למעלה מהטבע ורק נראה בשכל שכל הסיבות היו למעלה מהטבע).

ימי הפורים (ליברמן) בשם אדמור"י סדיגורא: מה שנהגים העולם לשנות את עצמם [להתחפש] בפורים? כי אז התנהג ה' יתברך בהסתר, כדאיתא בגמרא (חולין קלט) אסתר מן התורה מנין? שנאמר 'ואנכי הסתר אסתיר', כי בפורים היה הנס והתגלות אלוקות מלוּבש בדרכי הטבע.

ליקוטי שיחות לו/168: כל ג' הטעמים בגמרא יסודם בנקודה אחת: שנס פורים לא היה נס גלוי ואילו תקנת קריאת ההלל היא דווקא על נס גלוי ... וזו דעת רב נחמן שקריאת המגילה היא ההלל, שכן דווקא קריאת המגילה מאפשרת להלל את ה' על הנס, בהיותה חלק מתורה אור ובה ועל ידה מורגש אמיתית העניין שזה היה נס מאת הקב"ה ... וזו כוונת הטעם הראשון בגמרא, שאין אומרים הלל על נס בחוצה לארץ, דעל ארץ ישראל נאמר 'ארץ אשר עיני ה' אלוקיה בה', שההשגחה היא באופן גלוי, משא"כ בחוצה לארץ מסתתרת בלבושי הטבע.